

Mark Boog
—
De vuistslag

Roman

Cossee
Amsterdam

© 2001, 2012 Mark Boog
en Uitgeverij Cossee bv, Amsterdam
Omslagillustratie © Getty Images/Shawn Van Daele
Boekomslag Marry van Baar
Typografie binnenwerk Aard Bakker
Druk Memminger MedienCentrum

ISBN 978 90 5936 361 8 | NUR 301

Ik werd op straat neergeslagen. Zomaar: ik liep op straat, iemand kwam op me af, ik keek hem nieuwsgierig aan, welwillend zelfs omdat ik dacht dat hij iets wilde vragen, en ik werd neergeslagen.

Ik ben geen lieverdje, dat wil ik erbij zeggen: ik ben vaak bij cafégevechten betrokken geweest en zelfs opstootjes op straat zijn mij niet geheel vreemd. Ik moet toegeven dat ik af en toe plezier kan beleven aan zulke zaken, al aarzel ik om ze een hobby te noemen.

Meestal ben ik het zelf die begint, omdat iemand erom vraagt, als het ware. Vaak laten mensen zich ineens kennen, door onoplettendheid, door een ontglipt woord of een onthullend gebaar. Aan de bijval die ik in het algemeen krijg gedurende en na vechtpartijen – die ik het liefst tot één welgemikte klap beperkt hou –, ontleen ik de pretentie dat ik meestal het gelijk aan mijn kant heb, dat ik feitelijk het fatsoen dien. Men kan mensen die zich buiten het fatsoen bevinden slechts bereiken door er zelf, zo kort mogelijk, ook buiten te treden. Zo is het nu eenmaal. Men besmet zichzelf erdoor, en men is zo goed als zijn slechtste daad, maar iemand moet het doen. Ik offer mij op, in zekere zin.

Deze keer echter was ik volmaakt onschuldig – al zou ik, als ik niet bewusteloos was geraakt, bij verrassing te pakken

genomen als ik was, het compliment geretourneerd hebben. Ik kon de man die mij neersloeg gemakkelijk aan, wist ik. Hij was klein van stuk, droeg onopvallende, laffe kleding en hij was onzeker genoeg om bij verrassing toe te slaan. Hij durfde niet anders.

Misschien kende ik hem zelfs. Hij deed me aan duistere zaakjes denken, hoewel ik hem maar heel kort zag. Het is echter mogelijk dat dat aan niets anders dan zijn onbetrouwbare uiterlijk te wijten was. Iedereen, ook wie de man niet kende, zou aan duistere zaakjes denken als hij hem zag.

Ik was, natuurlijk, ontdaan. Nog nooit was ik tegen de grond gegaan: mijn cafégevechten wón ik. Als ik inschatte dat de mogelijkheid bestond dat mijn opponent een zelfs maar kleine kans had om te winnen, begon ik er niet aan. Dat is geen lafheid, dat is gezond verstand. Het imago is niet iets dat men licht moet nemen. Het kan geen deukje hebben of het is niets meer waard. Twijfel heeft de neiging te wrikken en te wroeten tot alles aan stukken ligt.

En al was er niemand in de buurt tijdens het gebeurde, zodat ik, eenmaal bijgekomen, kon opstaan alsof er niets aan de hand was, men heeft ook tegenover zichzelf een beeld op te houden. Dat beeld was nu verstoord. Al was ik bij verrassing genomen, al maakte mijn tegenstander zich aan lafheid schuldig, vertoonde hij een stuitend gebrek aan beschaving – men kondigt zijn gevechten plechtig bij de tegenstander aan of nadert althans van voren, in het gezichtsveld van de tegenstander –, al kon ik tegen iedereen zeggen dat mijn blauwe oog het gevolg was van een ongelukkige val en zou iedereen dat onmiddellijk geloven, al waren er allerhande verontschul-

digingen: ik was niet meer ongeslagen. Mijn onoverwinnelijkheid was geschonden, en onoverwinnelijkheid is zoiets: als er maar een krasje op zit is er niets meer van over.

Erger nog: ik krabbelde niet op, maar kwam bij in het ziekenhuis. Ik rook dat al voor ik mijn ogen opendeed: ziekenhuis, al had ik er nooit eerder zelfs maar een nacht in doorgebracht. Ik had weleens iets laten verbinden of inpakken, dat was alles, en ik was weleens op bezoek geweest bij mensen die ongelukkiger waren dan ik. Genoeg om de geur onmiddellijk te herkennen. Ze hadden me nog nooit vastgehouden, maar die geur alleen al suggereerde dat je blij mocht zijn als je nog wegkwam.

Het wit overall, van nature smoezelig omdat volmaakt wit niet bestaan kan, de bedompte, van ziekte doortrokken atmosfeer en de deprimerende mengeling van goede moed en defeatisme die in de lucht hing, bevestigden mijn conclusie. Ik viel weer in slaap, geloof ik, en werd later weer wakker, met een knallende hoofdpijn over mijn hele lichaam, als zoiets kan. Door de gang – de deur stond open – zag ik dokters en verplegend personeel snellen. Af en toe kwam er een zieke langs, met aan een stang de vloeistoffen die hij nodig had of waarvan ze hem wijsmaakten dat hij ze nodig had – het zou een kleine moeite zijn er een fles whisky aan te bevestigen met een rietje erin, en eronder een bakje pinda's. (Ik meen dat: hoe goed een ziekenhuis ook mag zijn, er wordt schandelijk weinig aan het welbevinden van de patiënt gedaan. Het zou de genezingspercentages verhogen en de opnameduur verkorten als dat veranderde. Zelfs de geur die er hangt zou

verbeteren, denk ik.) Tussen ziekenhuispersoneel en patiënten door zag ik bezoekers gaan, te herkennen aan hun grotere monterheid (zij mochten weg wanneer ze wilden, al wisten ze dat pas zeker als ze weer buiten stonden), zij het dat die meestal vermengd was met de dosis bezorgdheid waartoe ze zich verplicht voelden.

Het duurde lang tot ik de aandacht van een verpleegster wist te trekken, en nog langer tot de verpleger kwam die zij op haar beurt moest roepen – ik was haar patiënt niet, vandaag. De informatie die deze verpleger, een te jonge, saai ogende man met een eindeloos vermoeide oogopslag, mij gaf was volstrekt onvoldoende. Zelfs na lange tijd doorvragen was ik niets wijzer geworden. Ik verstond hem slecht.

Het moet later geweest zijn dat ik dokters, patiënten en bezoekers op de gang zag lopen. Ik kon in het begin niet eens zien wie er naast mijn bed zat. Ik heb een latere indruk in een eerdere ingemonteerd, ter vervolmaking. Ik moet me bedacht hebben: hoe kon ik er anders zo zeker van zijn dat ik in een ziekenhuis was?

Enkele voorvallen waren van belang: de voorvallen die ik mij herinnerde.

Ik keek de naast mijn bed gezeten man peinzend aan, probeerde scherp te stellen en liet daarna mijn hoofd in de kusSENS vallen. Ik sloot mijn ogen, concentreerde me en kwam terug met een dromerige blik in de richting van het vaalwitte systeemplafond, dat van zichzelf al vaag was, waarschijnlijk. Ik vroeg me af hoe lang het plafond de televisie, die dom want uitgeschakeld boven mijn voeteneinde hing, zou hou-

den – onwillekeurig trok ik mijn benen op. In de verst van mij verwijderde hoek lag een plaat van het plafond los, wat uiterst ergerlijk was als je het eenmaal gezien had. De plaat wiegde bijna onmerkbaar in de zachte luchtstroom die er kennelijk langs liep. Ik bleef er lange tijd naar staren.

‘Toen ik klein was ben ik eens, op vakantie, bijna in een ravijn gevallen. We stonden boven op de hoogste berg in de omgeving, vlak bij een rand, uit te kijken over lagere bergen, en ik ging te dichtbij staan, ondanks waarschuwingen van de verschillende gezinsleden: eerst irritant, klikspanerig, van mijn broer en zus, daarna dringender, maar niet minder irritant, van mijn ouders. Ik liep zo ver door dat het iedereen duidelijk moest zijn dat het niet de waarschuwingen waren die me terug deden gaan, en wilde me toen omkeren, waarbij ik uitgleed. Ik viel bijna, kon me nog net vasthouden en terugkruipen. Het was een mooie berg. Je kon er zonder bergbeklimmersuitrusting bovenop komen, maar je was behoorlijk moe als je er was, en je was ook onvermijdelijk enkele keren uitgegleden over de losliggende stenen. Waar je je voet ook neerzette, er sprongen een paar sprinkhanen op, soms tientallen. De lucht was merkbaar dunner dan beneden, en het was koel. Dat was na de verschrikkelijke hitte van die zomer heerlijk. Het was de enige keer dat we in het buitenland kwamen, en trouwens een van de weinige keren dat we op vakantie gingen.’

‘Kom op. Geen jeugdherinneringen. Die kennen we.’ Het klonk vermoeid. Hoe lang zat die man hier al? Maar net? Al lang? Werd hij zelfs afgelost misschien? Mocht ik niet alleen gelaten worden?

‘Een mooi verhaal. Heb ik vaak verteld.’

‘Maar over vorige week, op straat. Waarom?’

‘Dat is geen goede vraag. Onbeantwoordbaar. Of je moet je toevlucht nemen tot de menselijke aard. Mensen doen zulke dingen, soms om onbegrijpelijke redenen, of zelfs zonder. Misschien alleen maar om die kant van ze te benutten, of te bezweren, of te onderzoeken – misschien denken ze dat ze het niet in zich hebben, en blijkt dat mee te vallen.’

‘Maar je kent jezelf toch?’ Hij klonk nu erg ongeduldig, bijna kwaad.

Ik zonk weg in heerlijk deinende overpeinzingen, in het ritme van de losliggende plafondplaat. Als ik mezelf ken weet ik nog niet waarom iemand anders mij aanvalt. Hoe kwam die man daarbij? Verbond de gebeurtenis de deelnemende partijen zozeer dat ze elkaar begrepen, dat ze elkaar zelfs wérden misschien? Had ik in zekere, filosofische zin mezelf staan af-tuigen? Kon ik het zonder de waarheid geweld aan te doen – niet de waarheid! elkaar, maar niet de waarheid! – zo draaien dat ik de ander neersloeg in plaats van omgekeerd, door onze verwisselbaarheid of ononderscheidbaarheid op het moment dat we voor altijd deelden? Maakte het allemaal niets uit, of was alles juist zo belangrijk dat geen antwoord goed genoeg was?

Stilletjes verdween de man, meende ik te zien. Een verpleger kwam langs en verrichtte enige onduidelijke handelingen in de buurt van mijn bed. Ik zag het glimlachend aan. Hartverwarmend.

Je kunt niet zeggen dat je pijn hebt zonder je af te vragen in welke mate je pijn hebt. Er is altijd een percentage beklag in

de mededeling dat je pijn hebt. Het kan klein zijn, of bijna honderd, maar het is er altijd. Je had tenslotte ook kunnen zwijgen. Zelfs als iemand je vraagt of je pijn hebt, kun je ontkennen.

Daarbij verandert het noemen de pijn. Het richt er de aandacht op, waardoor de pijn van vorm verandert. Hij smelt als sneeuw voor het vergrootglas van het noemen weg soms, terwijl hij in andere gevallen opzwellt door de vruchtbare sappen op te zuigen die het noemen over het genoemde uitstort. Dat laatste kan heerlijk zijn – waarna de vraag opdoemt of je pijn waarvan je geniet nog pijn mag noemen. Moet dat niet genot zijn? Is de pijn niet meer genot dan pijn? Welk percentage vreemde materie mag de pijn in zich hebben om nog pijn te heten? Ik zeg dat ze puur moet zijn. Puur is mooi.

‘Het gaat,’ zei ik zacht. Ik hield mijn ogen gesloten om de schittering te verbergen die er ongetwijfeld in lag. De vraag had me opgewonden.

Achter mijn oogleden golfdde de hittevlekken heen en weer, mijn oren liepen tot de rand vol met vochtig ruisen, als van een waterval. Ik gooide de dekens van me af, omdat ik het plotseling warm had, en trok ze meteen daarna weer tot mijn kin op. Koud.

Ik kwam aanlopen – dit stond me duidelijker voor de geest omdat het langer geleden was, vaker getoetst aan de herinnering en de vertelling – en opende de deur. Mijn broer en mijn vriendin keken me aan, onschuldig maar in feite geschrokken. Ze zaten tegenover elkaar aan tafel. De gordijnen waren gesloten, omdat het avond was. De lamp boven de ta-

fel bescheen het weelderig versierde tafelkleed en de man en de vrouw aan tafel met een bescheiden, warme gloed die in het donkere kleed en de donkere haren – die van mijn broer dof en iets krullend, die van mijn vriendin glad en glanzend, bijna tot haar schouders afhankelijk – leek te verdwijnen. Het was warm en muf, door de te hoog gedraaide verwarming. Het stonk een beetje, naar lichamen.

Ze keken me aan, ik liep langzaam op ze toe. Ze begroetten me opvallend hartelijk, maar met trillende stemmen. Er was iets afwerends in hun blikken dat ik alleen maar als een schuldbekentenis kon opvatten.

Eén vuistslag volstond voor mijn broer. Zijn neus brak – ik wist hoe dat voelde, herkende het – en hij viel achterover, met stoel en al, op de dikke, smoezelige vloerbedekking. Bloed, bijna zwart in het onderdrukte licht, stroomde in slow motion langs zijn kin, en even langzaam, berustend, bracht hij zijn beide handen naar zijn gezicht. Hij kreunde, schreeuwde niet, waarvoor ik hem waarderend toeknikte.

Achter mij gedroeg mijn vriendin zich intussen veel minder beschaafd. Ze schreeuwde, met een schrilleid die ik nooit eerder in haar normaal zo zwoele stem had opgemerkt, dat ik op moest houden, wat ik deed, dat ik gewoon moest doen, dat dit niet kon. Ze liet haar ware aard zijn: die van een beest, in paniek zodra er iets verkeerd gaat, zonder een greintje beschaving. Ik draaide me langzaam om, veegde, hoewel er geen bloed aan zat, met mijn hand langs mijn broek, gedachteloos zoals men een keu krijt of een mes slijpt, en keek haar aan. Werkelijk alle menselijks was van haar afgevallen. Haar ogen waren pingpongballen,